

0+

*„Торо пиалап улыт яндар шўман-влак:
пуно Юмын уажыт“ (Мф. 5:8).*

ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лекташ.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 3-по (59) №, 2018-ий март

Иошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

«ШҮМ-чон изолык» журналнан лекташ тўналмыжлан мартыште – 5 ий!

Ожнат, кызытат марла газет ден журнал-влак шагал огыл лектыныт. Нуно мландымбалнысе ылышын түрлө шōрынжым, тиде тўнян йўлаже, законжо дене палдарат. Тендан ончылно улшо «Шўм-чон изолык» журнал черке ылыш, курымашлык Кугыжанышыш нангайыше корно, Юмын нимучашдыме порылыкшо дене палымым ышта. Ушан дене темше тудын мутшо-влак тек мыланна волгыдым да йōратымашым пуэн шогат.

Протоиерей
Николай ЧУЗАЕВ.

Пашадам кўкшын аклем

Жап шижде эрта. Мемнан «Шўм-чон изолык» журналнан лекташ тўналмышлан март тылзыште вич ий теме. Кеч тиде кугу юбилей монь огыл, мыланна тиде жапшымат савырнен ончалаш пайдале лиеш.

Шонымаш ятыр ий ушышто пёрдын, но ыш-таш от тўнал гын, тудо шовын шон гай пудешталт йомеш. Сай шонымашым илышыш шындараш мыланна Морко кундемын шочшыжо А.А. Титов полшыш, тунам редактор сомылым тудак шуктыш.

Анатолий Анатольевич ончыч «Чон изолык» лўмым темлыш. «Ала-можо ок сите гай чучеш», – малдышна тунам меат да «шўм» мутым ешараш кутырен келшышна. Тек рушла лекше «Луг духовный» чапле журналын кеч изи да шольыжо але шўжарже лиеш.

– Изолыкшо мо лиеш? – кызытат югунам йодыт.

Марий орфографий мутерым ончалат гын, тыге чоналтше мут шуко уло: изорва, изонгыр, изурем, изэнер. Тогдайышда вет, икымше мутшо кўчыкемын, «изи» мутын тўнжō гыч «из» веле кодын.

Ме ончычшо газетым луктына манын шо-нышна, шкеже кызытат тыгак шонена. Но калыклан йōнан лийже манын, изи скоба дене пенгыдемдымылан кōра вуйлатыше-влак тудлан журнал лўмым пуышт. Тидланат тау веле.

Мемнан деке икана илалше мужыр тольо. Нуно Сыктывкарыште 1991 ий гыч лектын шогышо «Вера» православный газетым ятыр ий налыныт, чылажымат араленыт, комыжленыт. Весе-влакланат полшаш шонен, мемнан деке конденыт. Нунын тыгай поро

Марий кундемнам духовно волгалтарыме паша мыланна кажныжлан апостол-влакын служитлымышт гаяк лийшаш. Господь каласен: «Кайыза да чыла калык-влакым туныктыза». Мемнанат калык деке кайымына журнал гоч шукталтеш, тыге марий-влакын шўмышкышт Юмын мут шындаралтеш. Тиде пашам шуктышо енын кōргō шонымашыже, ўшанже могайрак лийшаш? Апостол Павел тыге ойла: «Мом мый шкежат ом пале, тидлан вес еным кузе туныктен кертам?» Журналын лаштыклаже Ылыж Кынелше Христос нерген мут дене темше лийыт манын, ўшанен кодам. Шкежат Тудын мутшым шуктен илышаш улына, тунам гына лудшо-влак мемнам колыт. Туныктым мутна йōратымаш дене темше шўм гыч лектеш але уке, нуно шижыт. Журналыште старец-влакын туныктен ойлымышт, нунын илышышт гыч пример утларак лийышт. Иоанн Крестьянкин ачан, игумен Никон Воробьёвын, Вааламысе старец Иоаннын еш илыш, ача-ава да йоча кокласе кыл нерген возымышт тиде жаплан моткоч кўлешан.

Черкым поктылмо жапыштат мемнан кугезына-влакын православный верам арален кодымышт тек самырык тукумлан кугу пример лиеш, тек ўшанымашым, тиде шерге поянылыкым, аклен илаш туныкта.

Юмын мутым шарыме пашам ончыкыжымат виктарен колташ чыладан ўмбаке Юмын благословенийжым ўжам!

Йошкар-Оласе да Марий Элысе митрополит Иоанн.

кумылыштым ужын, мыйын гын вигак йодыш лекте:

– Поген арала мо иктаж ет мемнан «Шүм-чон изолык» журналнам? Вуча мо тудын лекмыжым? Ала ме арам тыршена?

Тўналтыш гычак шонымашна пеш поро ыле. Полшен керташ ыле марий еглан Юмын корныш савырнаш, Черке илыш дене илаш, ўмыр мучко Юмын польшлан энерташ кумылыштым савыраш.

Лудшына-влак коклаште полшаш шоныш-влакат лектыч. Тыгайжылан тўналтыш гычак шотлаш лиеш Сотнур гыч Алевтина Черновам, Чакмарий гыч Галина Степановам, Порат гыч Маргарита Михайловам, Приволжский гыч Вера Николаевам. Пеш чапле материалым колтылеш ыле Чакмарий гыч Серафима Корнилова, но молан гын тудо шып лие? Пошкудо-шамычше, йодса тидым, рашемдыза. Мыланна вуеш налын гын, проститлаш йодына. Ыпкежым кудалтыже да вургыжшо чонжо гыч лекше возымашыже дене ончычсо семынак чылаштым шонаш таратен шогыжо.

Ушештарашак күлеш Арын да Коркатово гыч возен шогышо ўдырамаш-влакым: Татьяна Жилина, Надежда Стрелкова, Тамара Кузнецова ден Алла Кушаковам.

Чаманаш гына коदेश: йўдвел-эрвел могырым ала-молан уверым шагал пуат. Тошто Торъял гыч Людмила Соколова, Кузнецово

села гыч Елена Волкова, Ырша гыч Римма Смоленцева огыл гын, тусо приходлаште илыш кузе каен шогымым йўршынат она пале ыле. Тау, кеч нине ура чонан ўдырамаш-влак улыт.

Эше иктым палемден кодымо шуэш. Кундемна мучко материалым поген кертше штатный сотрудникна иктат уке, чыланат шке паша коклаште мом кертмынам ышташ тўчена, сандене тендан польшда деч посна иленак она керт.

Икана изи гына капан композитор Александра Пахмутовам юбилейже дене саламлаш моряк-влак толыныт да тыге маньыч: «Наш большой морской композитор». Йўра кеч мемнанат, ийготшо дене але изирак, но шке тыршымашыже дене кугу польшкалышына, Арын вел гыч почеламут возышо Мария Яковлевана уло. Аваже Лариса Николаевна дене пырля сылне деч сылне почеламут дене куандарат. Эше тебе марий йылмым йўршеш тунемдыме Зоя Ольшевская марла возаш тўналын. Юмо ок полшо гын, тыге лийын кертеш мо?

Лудшына-влак, полшышына-влак, чыладамат тиде изирак лўмгечына дене саламлена. Чоным утараш ойырен налме корныштына мемнан «Шүм-чон изолык» журналнат поро польшым пуэн шогыжо. Пиалан да Юмын йўратымыже лийза.

Анастасия ЧЕМЕКОВА.

Журнал түрлө ийготан-влакым авалта. Поснак самырык тукумым воспитатлыме, туныктымо шотышто шуко пайдам пуа, духовно шуаралташ полша. Кызытсе жапыште марий йылме дене калык шагал лудеш. Священник тиде журналым шке пашаштыже кучылт кертеш. Моткоч пайдале уверым, святой-влакын илышышт гыч ятыр примерым, туныктымо ой-шамычым муаш лиш. Тыгак Рушарня школлаште йоча-влакым туныктымаште «Шүм-чон изолык» журналнам кучылташ сай йөн. Тиде чылажат историеш кодаш. Умбакежат Юмо полшыжо ты журналым луктын шогаш, ег-шамычлан намиен шукташ.

Иерей Игорь САПАЕВ.

Шижынат ышна шукто, вич ий эртен кайыш. Вич ий жап «Шүм-чон изолык» журнална (тўналтыште – газет) Марий кундемнан кажне лукушкыжо православный вера нерген поро уверым шарен ила, чоннам, кумылнам Юмо деке лишемда. Юмын туныктымыжым шочмо йылме дене лудаш пеш куанле. Туддене пырля уш-акылнан, капкылнан кажне лукушкыжо порылык, чаманымаш, йоратымаш шына, а ме шкеже шүм-чоннам шижаш тунемына, Юмын кидыште улмынам умылена.

Журналын изирак лўмгечыж дене тендамат, шерге авторна да пагалыме лудшына-шамыч, уло кумыл дене саламлена. А Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийлан (ынде митрополийлан) марий еглан марла православный журналым лукташ йўным ыштымыжлан кугу таум ойлена. «Шүм-чон изолык» журнална тек ончыкыжымат Юмо полшымо дене илышнам чын корно дене виктара.

Анфиса ЭМАНОВА.

Ты марий православный журнал пеш күлешан. Юмылан кумалше да Тудлан уло шүм-чонжо дене ўшаныше кажне марий ег ава шўр дене пырля толшо шочмо йылмыже дене тиде журналым лудын, Юмо деке лишкырак лиш. Юмын сугыньжо-влакым умыленак, ушышкыжо пышта, тудым шукташ тўналеш.

«Шүм-чон изолык» журнална! Тыйым вич ияш юбилей пайремет дене саламлем!

Шке күлешан лаштыклат дене эшеат мемнам куандаре да йырет чумыргышо лудшо-влакым умбакыжат поген шого! Редакций пашаен, лудшо, возышо-влакланат Юмо тазалыкым, аралтышым пуэн шогыжо.

Зоя КОТЕЛЬНИКОВА.
Юлсер кундем.

Вич ий... Тиде йоча ийгот гынат, икымше ошкылжо денак ты газет лудшо-влакын шүм-чонышкышт пенгыдын шыген пурыш. Ава шўр дене толшо шочмо йылме дене возымо чын илаш туныктымо шомак кажне марий айдемын чоныштыжо пайдале кышам кода да тўвыргў саскам пуа. Йоратыме газетнам тиде волгыдо лўмгечыж дене саламлена да суапле пашам виктарен колтышо редакций пашаен-влаклан тыгай сугынь мутым ойлена: «Сай тўналтышан корныда умбакыжат виянын шогыжо, суапле пашада ушныжо. Тыланена тичмаш пиалым, йоратымашым, илышда эр лупс гай яндар, поро да ласка лийже. Юмо тендам перегыже, таза да кужу ўмыран лийза!»

Алевтина Чернова. Сотнур села.

Уло кумыл дене «Шүм-чон изолык» журналым вич ияш юбилей пайремже дене саламлем! Чынак, тудо ятыр енын шүм-чонжым куандарыше марла изданий. Тудо мемнам православий тўняш нангая, тылзе гыч тылзыш түрлө увер дене палдара, кугу да изи приходласе илыш нерген каласкала. Тылеч посна ме шкем черкыште кузе чын кучаш, черке пайрем-влаклан кузе ямдылалташ да эртарен колташ күлмө нерген пален налына. Илыш гыч налме онай историй, сылне деч сылне почеламут-влак дене öрыктара.

Каласыме шуэш, журналым түрлө ийготан лудшылан келыштарыме, кажныже шкаланже келшыше материалым, рубрикым муын кертеш. Содержаний номер гыч номерыш келгем, уэм толеш. Вич ий жапыште ты пайдале изданий йырже изи огыл ешым поген. Кө ойлымашым, кө репортажым, кө почеламутым але йомакым воза... Кажне возышо ен шке изи гынат надыржым пышта.

Журналлан, тудым чумырен да түзатен толшо уста коллективлан кужу ўмырым, пенгыде тазалыкым, волгыдо ончыкылык корным тыланем. Юмо полшымо дене эше утыр түзлане, йöратыме «Шүм-чон изолыкна»! А лудшет-влак идальк гыч идалькыш ешаралт толышт.

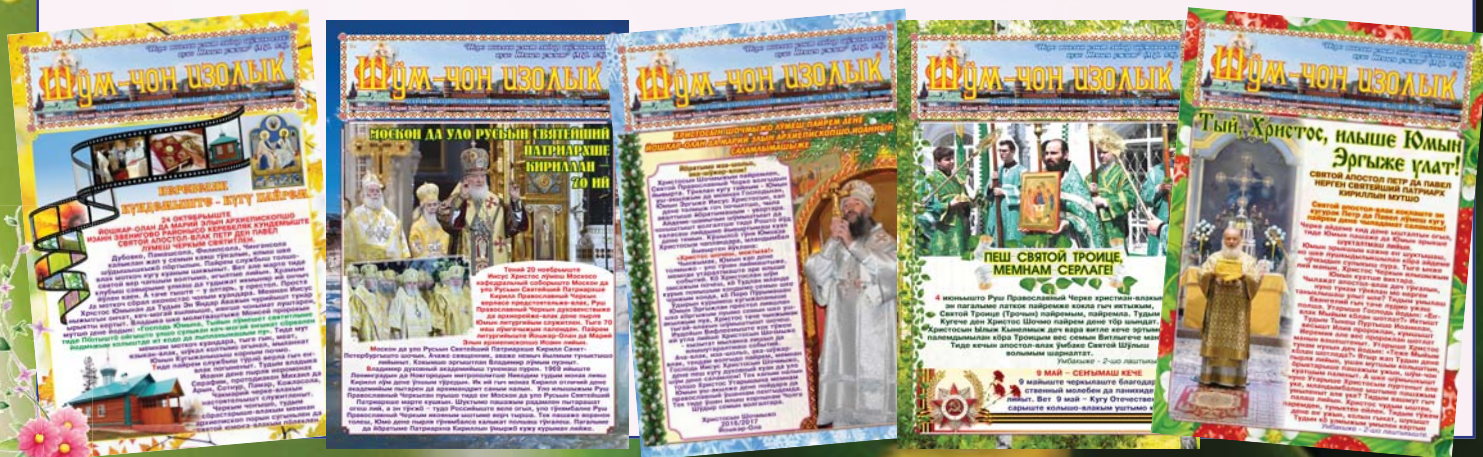
Елена Волкова.

Марий йылме дене лекше «Шүм-чон изолык» журналын шке аудиторийже уло. Руш Православный Черкын йўлажым пален налаш, Юмын мутым шке шочмо йылмыж дене лудаш кажне марий енлан пеш пайдале. Ача-кочана деч куснен толшо шочмо йылмына Православный веран волгыдыжым да келгытшым кажне енын шүм-чонышкыжо намиен шукта, чылажымат шижын да умылен мошташ туныкта.

Кунам Господь апостол-влак ўмбак Святой Шўлышым колтен, нуно черле-влакым паремдыме, колышо-шамычым ылыжтен кынелтыме да öрыктарыше чудым ыштен моштымашым налме дене пырля эше түрлө йылме дене ойлымо мастарлыкым налыныт. Господын шомакшым тўня мучко чыла йылме дене туныктышаш верч апостол-влаклан тыгай йөн арам огыл пуалтын.

«Шүм-чон изолык» журналын лекташ тўналмыжым да Святой Возымашым марий йылмыш кусарыше комиссийын пўтын пашажым мый күкшын аклем. Те пеш пайдале сомылым ыштеда: Юмын мутшым шочмо калык коклаште тыршен шареда, миссионер пашам шуктеда. Пашада ончыкыжымат ушнен толжо манын, чылаланда сай тазалыкым тыланем.

Валентина ПЕСКОВА,
Марий митрополийын Савыктыш
пöлкажын пашаенже.

«Шўм-чон изолык» журналын лўмжак шкеж дек калыкым савыра. «Шўм-чон изолык» – тиде лудшо-влакын шўм-чоныштлан изи олык. «Шўм-чон изолык» – тиде журнал редакцийште пашам ыштыше, возкалыше-влакын шўм-чонышт гыч лекше изи олыкышт. Тиде олыкышто мотор пеледышым, изи мўкш-влакым, мотор лывым гына ужаш лиш. Журнал мыланна порылыкым, моторлыкым, ылышыште мо кўлешлыкым ойырен налаш полша. А журналын эн тўнжў – айдемым Юмо деке лишемдаш.

Изирак-влаклан сўретым сўрастараш моткоч келша. Кугече, Рошто пайремлан конкурсышто мемнан Рушарня школыш коштшо йоча-влакат мастарлыкыштым тергенят. Журналыште туныктен каласыме шомакым, тўрлў ойлымаш-влакым куанен лудам. Кажне страницыштыже шкалан пайдам налаш.

Тек ончыкыжымат тиде журнал калыкым, лудшо-влакым куандарен шога, тек тиде изи олыкышко мардеж ок логал, шолдыра йўрат коран эрта. Тек тиде олыкышто эшеат моторрак кушкыл кушкеш, пайдале кайык гына ила. Журнал редакцийште тыршыше-влаклан тазалыкым, пашаште сенымашым, пиалым тыланен кодам. Юмо чыладамат аралыже.

**Лидия Алпаева.
Юлсер кундем.**

Икымше гана «Шўм-чон изолык» журналыш 2013 ийыште возенам. Тылеч вара святой великомученик Димитрий Солунский лўмеш черкын приходшын ожнысо ылышыж нерген тунемше-влакын шымлыме пашашт дене журнал гоч палдарем, приходын кызытсе ылышыж нерген возем. Редакций пашаен-влак мемнан дене, возен шогышо-влак дене, сай кылым кучат, пашаштына полшен шогат. Нуно редакцийште мемнам порын вашлийыт да чон почын мутланат. Тыгай погынымаш у шонымашым луктеш, ик пашам ыштымаште вийым пуа. Редакций пашаен-влак газетын ончыкылыкшо нерген эре шонат: тўрлў ийготан православный лудшо-влаклан онай материалым кычалыт, у рубрикым почыт. Газет гоч марий калыкын православный шўлышыжым пален налаш лиш, вет газетыш тўрлў район гыч возат.

Ончыкшат Юмо полшымо дене пашада уш-нен толжо, сай у шонымаш шочшо, лудшыда-влак шукемышт, просветитель пашаштыда лектыш лийже.

**М.М.Михайлова, Шарача школын
туныктышыжо.**

Журналым лукшо пашаен-влак шке мастарлыкыштым, кумылыштым шуко пыштат. Ме шуко онай уверым: кок епархийысе ылышым, Черке пайрем-влакым, йоча ден кугуен-влакын Пырчес подылмышт нерген, Юмын ойырен налме святой-влакын ылыш корныштым, подвигыштым, туныктең каласыме шомакыштым – пален шогена. Йўратымаш дене ылыше кугу еш, марий калыкын кочкышыжо нерген возымымат куанен лудына.

Тиде журнал чылаланат пеш келша, пайдам конда. Пашаен-влаклан таум ыштена, эшеат кугу сенымашым да кужу ўмырым тыланена.

**Серафима Корнилова.
Провой кундем.**

Пўтым кучаш йоча-влакым изинек туныктыман. Пўтым кучымаш йочан тазалыкшылан энгекым огеш ыште. Икшыве шерым, тутлым кочмо шумыжым чыташ тунем шуэш гын, нечке огеш лий, ончыкшым уда койш деч коранаш тўналеш. Вет ме, ача-ава-влак, йочана-влакым лач тыгайым ужнена.

Тидын нерген Кугу Пўтын икымше арняштыже йонгалтше «Чаг» радиожурналыштына («Марий Эл» ВГТРК) матушка Виктория Кристева дене кутырышна. Матушкан ой-кагашыже, шонена, «Шўм-чон изолык» журналым лудшо-влакланат пайдале лиеш. Виктория – кум шочшан самырык ава, Морко районысо Арын селаште шочын-кушкын, Петрозаводскысо консерваторийым тунем пытарен, пелашыже иерей Иоанн Кристев – Йошкар-Оласе Вознесенский черкын клирикше.

- Матушка Виктория, пўтым кучаш тўналме деч ончыч йоча-влаклан тудын кўлешлыкше нерген умылтарыман. Кузе тидым чын ыштыман?

- Чын, пўтым кучаш йочам изинек туныктыман. Кум ияш марте икшывылан шўрым, шылым, колым пукшыман, нунылан эше кушкаш да пенгыдемаш кўлеш. Ешыштына икшывынан кум ийым темымежыже, Пырчесым подылташ эрдене кочде-йўде нангаяш тўналышна. Тыгодым тыге умылтарыман: «Тый ынде кугу улат, Пырчес подылаш айда кочде-йўде каен ончена, чытен кертына мо?»

- Чытат, огыт нечкылане?

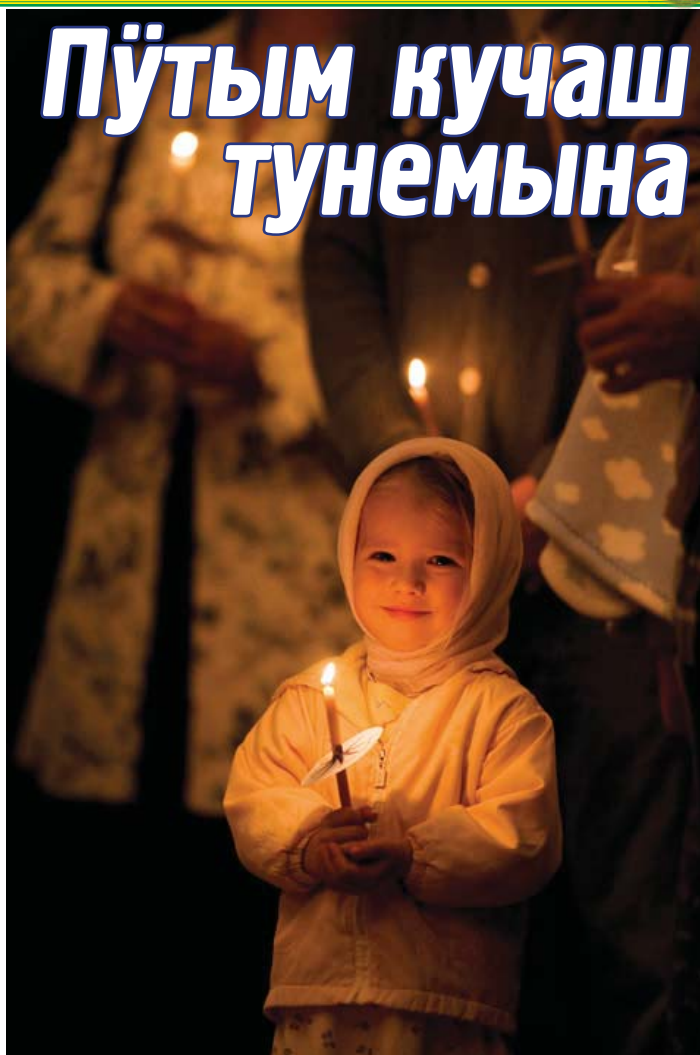
- Мемнан ўдыр-влак чытат, Юмылан тау. Шым ияш гыч икшыве языкым касараш тўналеш, тунам кеч ик кечыжым пўтым кучыман.

- Кум ияш марте икшыве-влаклан, очыни, шере кочкышым шагалак пукшыман, ўстембач кампетке орам корандыман?

- Шере кочкышым чот йўратат гын, кампеткым шагаламден, пўтым кучаш туныкташ лиеш. Ме йоча-влаклан кечылан кум кампетке дене веле пуэна. Тыгак пўтў жапыште телевизорым шагалак ончыктыман. Ме лач рушарнян веле мультфильмым колтена.

Пўтым кучаш тунемына

Телевизорна йўршеш уке, мультфильмым компьютер дене Интернет гоч ончена. Тушто совет жапысе поро мультфильм-влакым колтена, а кызытсе да ончычсо «Дисней» компанийын мультфильмыштым йоча-влаклан огына ончыкто. Молан манаш гын, тушто ондалаш, чояланаш, кучедалаш туныктат, нимогай порылык тушто уке да нимогай пайдам огыт кондо. Тыгай мультфильм-влакым изи йочалан веле огыл, кугыенланат ончыктыман огыл. Пўтў нерген йочалан Кугече деч ончыч Иисус Христосын орлыкым чытымыж нерген шарныме арнян, Страстная седмица годым, умылтараш куштылго. Тиде арнян Иисус Христос дене пырля меат изиш орланена манын каласыман. Тыгак вўргече да кугарня нерген умылтарыман. Вўргечын Иуда Иисус Христосым ужален, а кугарнян Иисусым ыресеш пудален сакеныт, сандене, тидым шарнен, пўтым кучена манын умылтарыман.

- Ача-ава-влаклан эше мом тыланет ыле?

- Эн ончыч ме шкежак пўтым шот дене кучаш тунемшаш улына, тыге веле йоча-влакым пўтым кучаш туныктен кертына. Вет йоча-влак ача-аван воштончышышт улыт. Адакшым чылажымат йўратен ыштыман.

Алевтина ТАНЫГИНА.

Старец Иероним Санаксарскийын, мордва калыкын ушан эргыжын, туныктымыжо

Кунам Господь тендан дене – сенымашлан ўшаныза. Осалым порышко савыраш Господьын куатше уло. Юмо дене пырля лийза, да Господь тендан дене пырля лиеш.

Ончылныда эре Юмым ужса, Тудым ончыко шындыза. Кеч-могай пашам тўналыда, машинаш шинчыда, пашашкыда пуримо годым омсалондемым вончеда, эре пелештыза: «Господь, благословитле!»

Ондалыше осал шўлышым тиде тўняште молитва да пўтö кучымо дене чактараш лиеш. Тудым покташ күлеш. Шагал ўшаныше-влак! Господь каласен – молитва да пўтö кучымо дене!

Ида яжарлане. Юмо ончылно тиде эн шакше сулык.

Мемнан курымашлык суртна тыште огыл. «Монгыда» ямдылалтса. Христос лўмеш, Господь лўмеш ең-влаклан порым ыштыза. Судышто моло-влакым Юмын Кугыжанышыште ужыда, а шкеже покен лукмо лийыда гын, кузе вара? Шкендан верч кызытак кумалза, ўнышемза. Святой-влакым полшаш ўжса, нунылан тропарьым лудса.

Эре Юмо дене пырля лийза, сөрвалыза: «Господь, православный вера кучымаште мемнам пенгыдемде». Ушанымашда вяня лийже, ида кокытелане. Вўд ўмбач кайымыж годым Петр кокытеланен да вўд йымак каяш тўналын.

– Утаралташ кушто сайрак? – йодыт южышт.

Юмо кушто тендам кучен ашна – чыла вере сай! Кушто чытен иледа, туштак кодса. Чондам ўнышемдыза. Уңышö айдеме шкенжым пўтынек Юмын эрыкшылан пуа. Тудо шкаланже але вес еңлан огыл, а Юмылан ўшана.

Вўргечын да кугарнян пўтым кучыза. Моло пўтымат кертмыда семын кучыза, пўтылан келшен толшо кочкышым теммеш кочса.

Сулыкым ыштымет сатаналан пеш келша, чыла сулыкет тудын дене возалтеш. Юмын корныш савырнет гын, тышеч корандаш

манын, тудо тыйым тўрлö семын алгаштараш тўналеш. То шўлык дене авалта, то ыштышаш кумылетым вашталташ иктаж амалым луктеш, вес велыш савыра. Тыгай годым шкендын лушкыдылыкетым сенаш тырше. Мом ыштымет да мом лудмет нерген огыл, а мо ышташ күлмö нерген шоно.

Юмылан шке сулыкшо верч öкынышö шўм-чон шерге. Сукен шич да, сулыкетым проститлаш йодын, кеч икмыняр молитвам чон почын луд, кумал. Тунам Господь эркин дене тыйым туныкташ, волгалтараш тўналеш. Шке сулыкет верч уло шўм вошт öкынымет дене тый Юмо деке лишемаш тўналат.

Православный улмыланда куаныза! Мемнан верана икте. Славян калык-влакымат ойыраш ок лий. Чылан ваш ушналтше улына: Белорус але Украин мланде, але Россий – садак Русь. Господь каласен: «Мый нуным Шке Шўлышем дене ушем».

Ме торасе улына да, вашлийын, икте весынам палыде, ик Юмо нерген ойлена гын, тидын дене чонна лыплана. Тидыжак маналтеш: «Мый нуным Святой Шўлыш дене ушем, а суртыштым ойырем». Юмо дене пырля илен, суртыштыда пример лийза.

Духовный илыш нерген иктаж-мом йодыт гын, вашештыза, а палаш шоныдымо-влаклан шке кумылын умылтараш ида толаше.

Иоча-влак, ача-авадам колыштса. Ийготым шотыш налде, чыла пашалан нунын деч благословенийым налза. Чыла шотыштат мут колыштшо лийза.

Кугурак ең-влак, сырымыда годым шочшыда ўмбач осал шомакым ида ойло. Аван каргымыже йочан илыш негызшымак пытара. Шочшыдам Юмо деке мут дене огыл, а шке примерда дене кондыза. Эрдене да кастене нуно тендам юмылук ваштареш кумал шогышым ужшаш улыт. Нуно кызыт молитвам огыт луд гынат, Господь нунын деке тўкалта гын, ончыч мом колмыштым вигак шарналтат!

Коваже кумалаш туныктен

Тиде историй телым ик ялыште лийын. Кокымшо классыш коштшо Стасик Ваняшев урок деч вара курыкыш мунчалташ каен. Кужун мунчалтеныт, кылмен пытеныт. Миша йолташыже мӱнгӱ каен, а Стасик шкетын кодын, эше икмыняр гана волаш чон шупшын.

Теве тудо ончыко чымалте. Пылыш воктене мардеж веле шӱшка. Лум пургыжыш миен керылте, кыңелаш тӱчен, ордыжкӱ тошкале. Но мо тыгай? Йол йымалне нимогай пенгыдылык уке, могыр ала-кушко ӱлыкӱ вола. Нимом умылен шуктыде, Стасик пошкудо-влакын чонен шуктыдымо тавышкышт шунгалтын. Йӱштӱ вӱд капым кылмыктен, ночно вургем нелемын. Таве пура йыр кылмен шичше ийыш кӱзаш тӱчен, но тусо ий айдеме нелытым кучен сена мо?

Стасиклан изиж годым чӱчкыдын шучко омо кончен. Йӱдым лӱдын помыжалтын да шортын. Тунам коваже тудлан «Отче наш» молитвам лудын кумалаш туныктен.

Таве кӱргыш логалмеке, Стасик ончыч ен-влакым полшаш ӱжын кычкырен, но йӱкшӱ вашке йомын. Тудо коважын туныктымыжым шарналтен да молитвам лудаш тӱналын. «Пылпомышто улшо мемнан Ачана!» – уло чон дене сӱрвален тудо. Мучашке шумек, уэш лудаш тӱналын. Тыге вич шагат жап эртен.

Теве волгыдыракын чучын колтен. Кӱшнӱ, лаке тӱрыштӱ, палыдыме пӱрӱен шоген да тудым лыпландарен: «Эше изиш чыталте, тыйым шангысек кычалыт, вашке муыт».

– Йӱра, чытем, коктын тунар лӱдыкшӱ огыл, – вашештен рвезе. Икмыняр жап гыч кугурак Павел изажын кычкырымыжым колын. Тыгодым кӱшнӱ, лаке тӱрыштӱ, палыдыме пӱрӱен йомын да волгыдат иземын.

«Па-ша...», – йӱкым пуэн Стасик. Изаже, лумын тошкен, таве тӱрыш возын да шольыжлан кидшым шуен. Стасик кылмыше кидшым тудын деке нӱлтен. Павел шольыжым луктын кертын да вашке гына мӱнгӱ нумал куржын.

Ий янгар гай лийше рвезым «Вашкеполыш» машина дене больницыш нангаеныт. «Тудо колен кертеш», – чон корштен, кычкыралын врач.

Но больницыште Стасикым ик кече веле кученыт, вет тудо чылт таза лийын. Ны кокырен, ны тӱрвынчын огыл, нержат сайын шӱлен. Тиде чудым вара кузе умылыман да умылтарыман? Врач-влак тидын шотышто нимом каласен огыт керт. А ялыште ойлат: «Юмо утарен, а утарымашлан тӱналтышым кова негызлен».

«Комсомольская правда» газет гыч.

Мо кӱлеш айдемылан? Кочкаш, йӱаш, чиен шогалаш – тӱн рӱдыжӱ тиде гына огыл, эн чот кӱлеш ваш умылымаш, чаманымаш, йӱратымаш. Кажне ен весылан йолташ лийшаш. Кеч-кӱ лийже – руш, марий, чуваш, татар – кече чылаштым ик семын онча. Огеш кӱл калык коклаште ойыркалаш, иктыже весым сенаш тӱчаш. Канде кава чылаштлан пуалтын, пире ден маскат моштымышт семын илат, айдемылан веле эре ала-мо ок сите: печым печа, кӱртньовоштырым шупшеш, шкенжым пеш кугулан ужеш. Весым гына тудо ок шотло, кӱлеш гын, тошкенат куржеш. Чыланак вет тыгай огынал, шонем. Ваш-ваш чаманымаш садак лиеш. Неле жапыште шукынжо весылан кидым шуят, мом моштымышт дене полшат. Пӱртымат пырля чонат, мландымат куралыт, тырмалат – шуко пашам пырля ыштат. Ик еш семын чылан лийшаш улына – ик Кавапомышто мемнан Ача, Юмо пуэн чылалан илаш. Юмым мокта чыла шӱлышат, Юмын пуымыжым арален иле. Удам пӱртӱслан ит ыште. Чыла пӱртӱс – Юмын сад. Айдеме – Юмын йӱратымыже. Мландыште тый улат оза, айдеме. Иктым ит мондо: тый дечет кугу уло – тиде Юмо.

Зоя ОЛЬШЕВСКАЯ.

Туньыктен каласыже шожак

Ик кресаньык окса калтажым йомдарен да пеш ойгырен. Ончыч тудо уло сурт оралтыжым шерын лектын, чылажымат чуч гына савырен оптен огыл. Но окса калта нигуштат уке, пуйто вўд йымак каен.

– Кушан йомдаренам? Тыге лийынат ок керт, мый нигунам нимом йомдарымаш уке. Окса калтам шолыштыныт докан? – шонен тудо шке семынже.

Ынде ушыж дене чыла еным шерын лектын: кō нунын деке пурен лектын але кō дене кушто вашлийын мутланен. Йоча-шамычше деке модаш коштшо пошкудо рвезе тудлан поснак полдалгын чучын колтен.

– Тиде пелторта налынат кертеш! Мо тудлан,

оксан акшымат, оксан шотшымат але ок пале? – йолам ыштен, пошкудо рвезе нерген удам шоналтен.

Уремыште саде йочам ужмеке, койышыштыжо тургыжланымашым шижын. Рвезе тудын ўмбака тура ончалашат тоштын огыл, шинчажым шылташ тōчен.

Вес кечын, вучыдымын вашлиймеке, рвезе ўрдыжжырак коранаш вашкыш. А кумшо кечын, тора гычак ужын, урем вес велыш вончен да пушенге шенгеке шылын.

– Ен оксам йōратыше йоча, логальыч аман? Шинчашкат ончаш от тошт, ынде эше пушенге шенгеке шылаш йōным муыч! Теве ачат-ават дене сайынак мутланен налам, – шонен кресаньык.

Йōра эше, ончыч шке суртышкыжо пурен лекташ кўлын. Тудым куаныше пелашыже вашлийын да окса калтам рўзалтен ончыктен. «Пōрт эрыктышемла теве мом муым. Кровать шенгелне кия ыле!» – йывыртен каласен ўдырамаш.

Кресаньык вес кечын пошкудо рвезе ўмбаке ончалын. Ынде тудо пеш сай йочала койын. Ончыч тудын нерген осалым шонымыжлан пōрѐен шкеат чот ўрын.

Арам огыл ойлат, йолам ыштыше нылле ик титакан, вет тудо чынлан огыл, а шкенжын шонен лукмыжлан чотрак ўшана.

кужу кутышын пўчкедыза да ямде соус дене варыза. Салатникыш пыштыза, ўмбакаже тыгыдемдыме пўкшым шавалтыза.

КУЧЫМО ЙОШКАР УШМЕН САЛАТ

Кўлыт: 1 вуй йошкар ушмен, 1 свежа кешыр, 1 вуй йошкар шоган, ик укш ужар петрушко, 1 кугу совла кавун том, пел гранат, 1,5 кугу совла оливке нōшмўй, 1 кугу совла лимон сок, 1 изи совла мўй, тамже дене шинчал ден йоныштымо шем пурис.

Нōшмўйым, мўйым, лимон сокым пырля нугыдеммешкыже варыза. Кешыр ден ушменым тёркам кокла рожешыже нўжыза. Петрушкым тыгыдын падыштыза, шоганым пел онго семын пўчкедыза. Чылажымат ямдылыме соус дене пырля варыза, шинчал ден пурисым ешарыза. Салатникыш пыштыза, кавун том да гранат падыраш-влак дене сōрастарыза.

КОЧКЫШДА ПЕРКАН ЛИЙЖЕ!

Чылан палена: пўтō жапыште шылым кочкаш огеш лий. Шыл дене пырля капкылыш кўртнō огеш логал гын, айдеме пеш вашке ноя, анемий (вўрыштō гемоглобин ситыдымаш) дене черланен кертеш. Тыге ынже лий манын, кўртнōылан поян кочкышым утларак кочман. Тудо йошкар ушменшыште, гранатыште, шемшыдан шўрашыште шуко.

САЛАТ-ВЛАК

Кўлыт: ик вуй шолтымо йошкар ушмен, 20 грамм кеч-могай пўкш, 5-6 чернослив, 2-3 пўй чеснок, лимон сок, горчице ложаш, нōшмўй.

Ушменым тёркеш нўжыза, пўкшым тыгыдемдыза, черносливым падыштыза, чеснок гыч лапашым ыштыза. Чылажымат атыш пырля пыштен, горчице ложашым шавалтыза, 1-2 чўчалтыш лимон соком чўчалтарыза, нōшмўй дене варыза.

Кўлыт: 2 вуй шолтымо йошкар ушмен, 2 олма, 30 грамм пўкш, пел лимон, 50 грамм рафинироватлыме нōшмўй, 1 изи совла шинчал, 2 изи совла сакырложаш.

Шинчалым, сакырложашым, лимон сок дене пырля сайын лугыза, лугымым чарныде, тушкак эркын нōшмўйым опталза. Ушмен ден олмам

МАРТ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН		5	12	19	26
ВТ		6	13	20	27
СР		7	14	21	28
ЧТ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	31
ВС	4	11	18	25	

17 черкын 12 кугу пайремже
14 кугурак пайрем
9 пүтыдым арня
26 колышо-влакым уштымо кече
6 пенгыде пүто кече 6 пүто кече

2 – Священномученик Ермогенын, Москван да уло Российын патриархше да чудым ыштышыжын, кечыже.

3 – Колышо-влакым уштымаш.

8 – Москвасе поро пиалан Матрона аванан мощыжым мумо кече.

9 – Христос ончыч Толшо святой Иоанн пророкын вуйгонгыражым икымше да кокымшо гана мумо кече.

10 – Колышо-влакым уштымаш.

11 – Ыреслан кумалме рушарня.

15 – Юмын Аван «Державный» иконыжын кечыже.

17 – Колышо-влакым уштымаш. Москвасе благоверный князь Даниилын кечыже.

18 – Колышо-влакым уштымаш. Смоленскысе

благоверный князь Феодорын да тудын Давид ден Константин эргыжын кечышт. Юмын Аван «Воспитание» иконыжын кечыже.

22 – Севастийысе ерыште орланыше 40 святойын кечыже.

22 – Кугу канон лудмо кече. Египетысе Мариян шогымыжо.

24 – Юмын Аван Моктымаш. Акафист лудмо шуматкече.

25 – Святитель Григорий Двоеслов ден преподобный Симеон Новый Богословын кечышт.

Николай ачалан

Лудшына-влакын пайрем пөлекыштым лудаш темлена. Теве Кожлаер ял гыч Ксения Логинова манеш: «Тиде серышем Арын черкыште служитлыше Николай ачалан колтем. Мый батюшка Николай Чузаевым чот пагалем. Газет лукмо пашаште тыршымыжланат вуем савем».

Эрдене эр кыненын, черкышке вашкем, Николай ачанам саламлаш шонем. Таче тудын Суксо кечыжым пален, Изирак пөлекым пөлеклаш шонем.

Чан йүк торашке шергылтын йонга, Службо тўналшашым тудо шижтара. Черкышке пуралын, онем ыреслем, Святитель Николайлан вуемым савем.

Службо тўнале, ятыр калыкат: Юмын мутым колышт, пешак шып шогат. Евангелийым кидыш налын

Николай ачана

Юмын мутшым кажныжын шўмышкө шукта.

Николай ачанам калык пагала, Поро мутшым колышт, тўрланаш шона. Таче калык лўм дене, Суксо кечыж дене, Поро мутым каласен, тыгерак ойлем:

- Лийза те тыгаяк поро кумылан, Пенгыде тазалыкан да кужу ўмыран. Службышто, пашаште, кечывалым, йўдымат Суксыда аралыже тендам кеч-куштат.

Ксения ЛОГИНОВА.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК"
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 1.03.2018 ий. 0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Принтекс» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Карл Либкнехт урем, 71 "А" пöрт.

Редакцийын да издательын адресше: 424002, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.
тел.: (88362) 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru
Редакционный советым вуйлатыше: протоиерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Д.Смирнов, А.Чемекова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов. Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

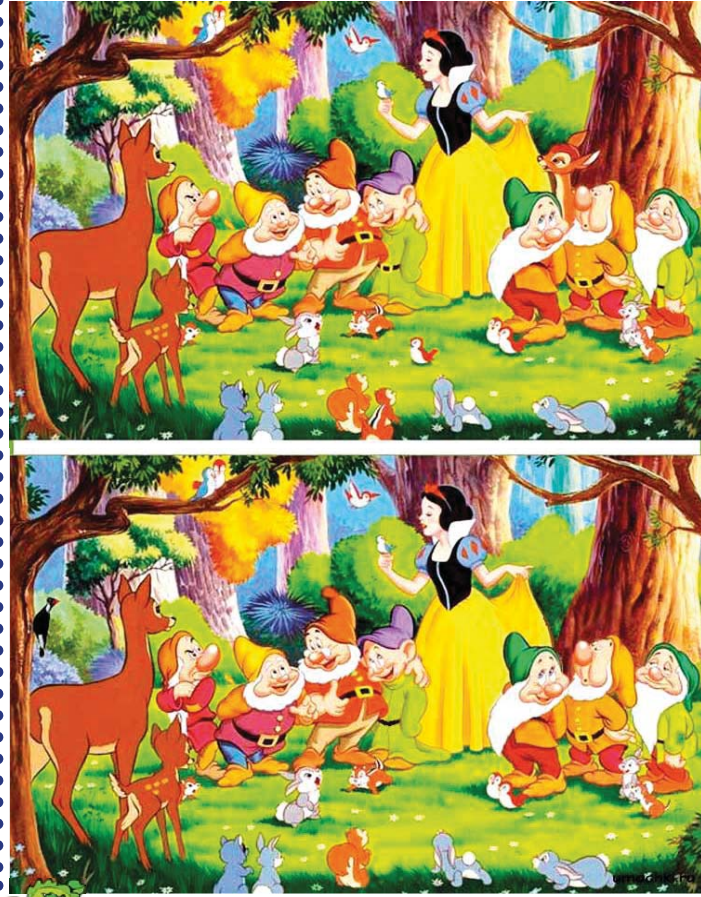
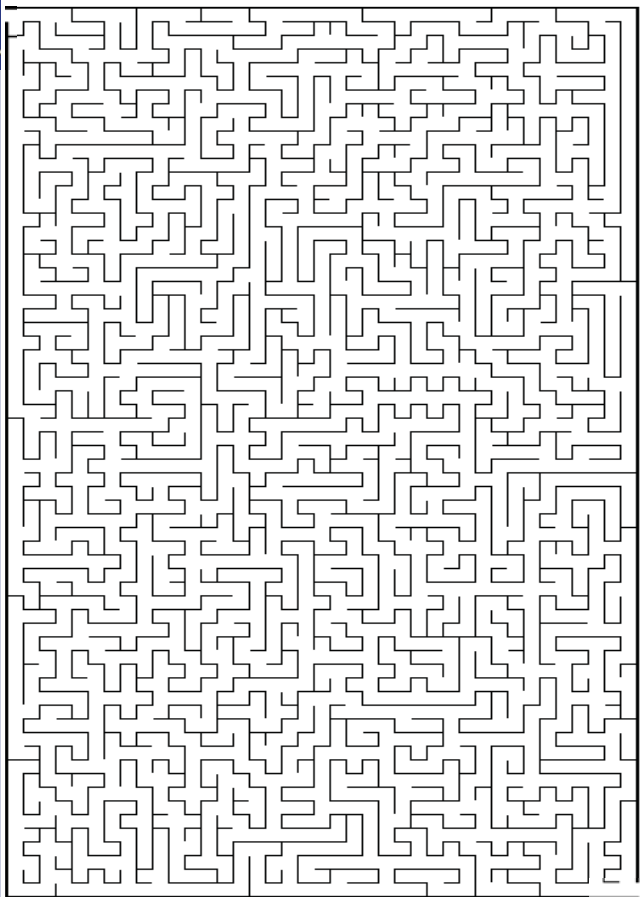

ЧЕРКЕМ

Села мучаште, кўшакаште,
 Шога черкем волгалт тораш.
 Улат кеч мӧнгыштӧ, пашаште,
 Чан йӱкшӧ йонгалтеш пеш раш.
 Жапшат вет лийын тӱрлӧ:
 Айдеме Юмо ваштареш каен.
 Пуйто кылымде гыч кӱрлӧ
 Мландат, шке вер гыч тарванен.
 Шонышт черкым пытараш,
 Священник-влакым лавыраш тошкаш,
 Иконом йӱлалташ, а чаным левыкташ,
 Но Юмын чынжым ок лий йомдараш.
 Кеч пагыт лын эртен гынат,
 Кеч сусыр верже шинчалан алят,
 Калык умыла: черлат, таза енат
 Черке омса кылым шупшылеш адак.
 Конда Шке декше Юмо кажным,
 Ок ончо вургеметым, чиным, сыным,
 Осал чонаным порыш савыра,
 Нелемше шӱм-чонетым паремда.
 Айдеме, тыланет пуалтын жап,
 Касаре языкетым шинчавӱд йӧре.
 Вес илышым пӧлекла суап,
 Ушаным кучо шӱмыштет эре.

Татиана ЖИЛИНА.

Куанен чиялтена

10 ойыртемым кычад му